



URZĄD STATYSTYCZNY W WARSZAWIE
ul. 1 Sierpnia 21, 02-134 Warszawa

Informacja sygnałna

Data opracowania 05.11.2012 r.

Kontakt: e-mail: sekretariatUSWAW@stat.gov.pl
tel. 22 464 23 15, 22 464 23 12
faks 22 846 76 67

Internet: www.stat.gov.pl/warsz

**BUDŻETY JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM W 2011 R.**

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

Ogólne zasady finansów publicznych, gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego, sprawozdawczości budżetowej oraz klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych regulują m.in. następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1241 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 II 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. Nr 20, poz. 103),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz.U. Nr 38, poz. 207 z późn. zm.).

W danych (wyrażonych w liczbach bezwzględnych i względnych) mogą wystąpić drobne rozbieżności w sumowaniu na ogółem wynikające z automatycznych zaokrągleń. Liczby te są poprawne merytorycznie.

* *
*

Według stanu w dniu 1 stycznia 2011 r. w województwie mazowieckim było 37 powiatów, 5 miast na prawach powiatu oraz 314 gmin. Miasta na prawach powiatu realizują równocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządzają jeden budżet, dlatego też dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej. A zatem dane zawarte w niniejszym opracowaniu dotyczą 309 gmin, z czego 30 miało status gminy miejskiej, 50 status gminy miejsko-wiejskiej, a 229 – wiejskiej. Liczba jednostek na poszczególnych poziomach podziału terytorialnego i ich status nie uległy zmianie w porównaniu z poprzednim rokiem.

Tabl. 1. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2011 r.

Wyszczególnienie	Dochody	Wydatki	Wynik	Dochody	Wydatki	Dochody na 1 mieszkańca	Wydatki na 1 mieszkańca	Wynik na 1 mieszkańca	Dochody na 1 mieszkańca	Wydatki na 1 mieszkańca
	w mln zł			2010 = 100		w zł			2010 = 100	
O g ó ł e m	27720,1	29333,3	-1613,2	105,7	101,3	x	x	x	x	x
Gminy.....	9247,8	9568,9	-321,1	106,1	102,7	2987	3091	-104	105,6	102,2
miejskie.....	2104,2	2189,9	-85,7	103,7	101,7	2822	2937	-115	103,2	101,3
miejsko-wiejskie.....	2562,1	2599,5	-37,4	106,1	102,2	3028	3073	-44	105,4	101,5
wiejskie.....	4581,5	4779,5	-198,0	107,2	103,4	3046	3178	-132	106,9	103,1
Miasta na prawach powiatu.....	13302,9	14404,1	-1101,2	107,2	100,4	6106	6611	-505	107,0	100,2
Powiaty.....	2711,8	2765,0	-53,1	102,4	99,3	876	893	-17	102,0	98,9
Województwo.....	2457,7	2595,4	-137,7	100,2	103,5	466	492	-26	99,9	103,1

Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego

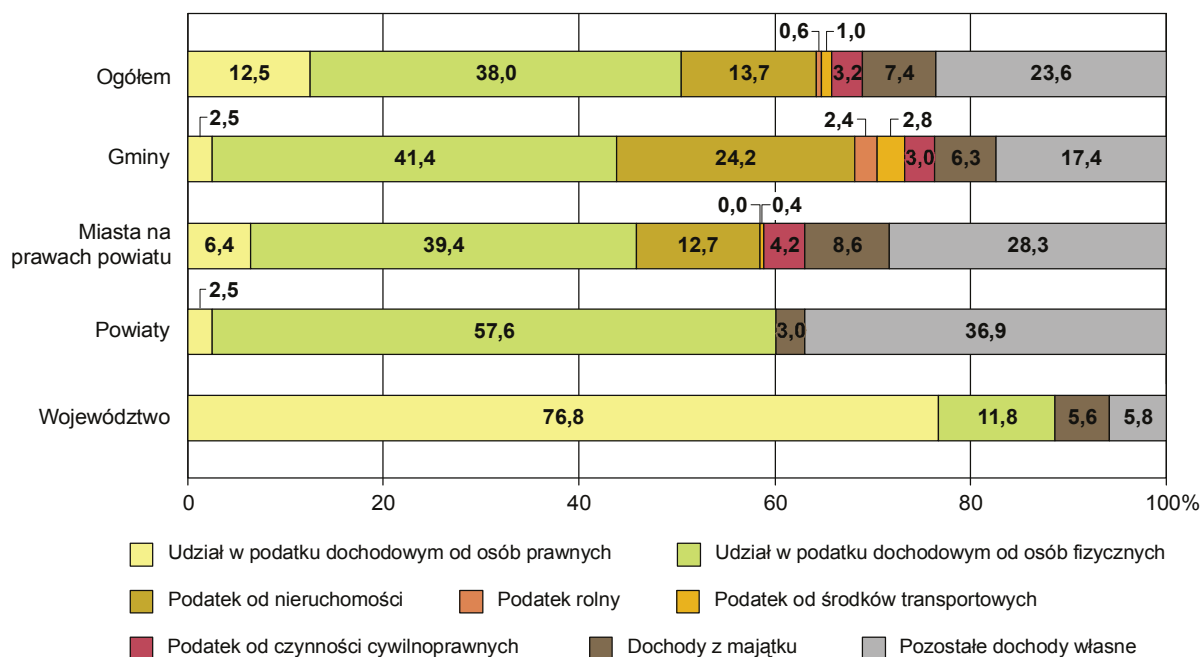
W 2011 r. jednostki samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego zrealizowały dochody ogółem w wysokości 27720,1 mln zł. Na tę kwotę w największym stopniu złożyły się dochody miast na prawach powiatu i gmin (z udziałem odpowiednio 48,0% i 33,4%), a w znacznie mniejszym – powiatów i województwa (9,8% i 8,9).

Głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne – w 2011 r. wyniosły one 16991,3 mln zł, stanowiąc 61,3% dochodów ogółem (o 0,6 p.proc. mniej niż przed rokiem). Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu – 73,4% i w budżecie województwa – 72,6%, mniejszy zaś w budżetach gmin – 49,1% i powiatów – 33,3%.

W dochodach własnych jednostek samorządu terytorialnego najważniejszymi pozycjami są udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz w podatku dochodowym od osób prawnych (CIT). W 2011 r. wpływy z tytułu udziału w PIT wyniosły 6460,8 mln zł, a z tytułu udziału w CIT – 2124,8 mln zł, stanowiąc odpowiednio 38,0% i 12,5% dochodów własnych.

Porównując strukturę dochodów własnych według rodzajów dla poszczególnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego można stwierdzić, że największy udział dochodów z podatku od osób fizycznych wystąpił w budżetach powiatów (57,6%), a z podatku od osób prawnych – w budżecie województwa (76,8%). Ponadto dla budżetów gmin i miast na prawach powiatu istotnym źródłem dochodów jest podatek od nieruchomości, stanowiący odpowiednio 24,2% i 12,7% dochodów własnych tych jednostek.

Struktura dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2011 r.



Oprócz dochodów własnych, w 2011 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego wpłynęła subwencja ogólna z budżetu państwa w wysokości 5966,3 mln zł, tj. 21,5% ogółu dochodów. Największą część subwencji ogólnej (80,4%) stanowiła część oświatowa – 4796,9 mln zł. Subwencja ogólna miała największy udział w dochodach budżetów powiatów (40,7%), a najmniejszy – w budżecie województwa (4,9%).

Ponadto jednostki samorządu terytorialnego otrzymały dotacje w kwocie 4762,5 mln zł, z czego 2857,6 mln zł to dotacje celowe, a 1904,9 mln zł to dotacje z paragrafów 200 i 620 klasyfikacji budżetowej¹. Łącznie dotacje stanowiły 17,2% ogółu dochodów, od 11,9% w budżetach miast na prawach powiatu do 26,0% w budżetach powiatów.

W porównaniu z 2010 r. dochody ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe o 1494,2 mln zł, tj. o 5,7%. Wzrost dochodów odnotowano we wszystkich typach jednostek samorządu terytorialnego – relatywnie większy w miastach na prawach powiatu (o 7,2%) i gminach (o 6,1%), natomiast mniejszy w powiatach (o 2,4%) i w budżecie województwa (o 0,2%).

¹ Kategoria dotacji §§ 200 i 620 obejmuje dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi lub płatności w ramach budżetu środków europejskich.

Dochody ogółem wzrosły przede wszystkim dzięki zwiększeniu kwot dotacji – o 669,1 mln zł (o 16,3%), a także dzięki większym dochodom z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych – łącznie o 420,7 mln zł (o 5,2%). Znacznie wzrosła również subwencja oświatowa – o 292,2 mln zł (o 6,5%) oraz wpływy z podatku od nieruchomości – o 127,3 mln zł (o 5,8%).

Tabl. 2. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W tysiącach złotych								
O g ó ł e m	27720135,5	9247752,0	2104179,5	2562059,4	4581513,1	13302900,5	2711810,8	2457672,1
Dochody własne	16991331,7	4542585,6	1342328,4	1485776,4	1714480,8	9762042,8	903063,1	1783640,2
w tym:								
Udziały w podatku dochodowym	8585620,1	1993965,4	657069,6	672773,3	664122,5	4467965,8	542841,4	1580847,5
od osób prawnych	2124776,9	111354,2	38366,1	45277,6	27710,5	620677,5	22993,2	1369752,0
od osób fizycznych	6460843,2	1882611,2	618703,5	627495,7	636412,0	3847288,3	519848,2	211095,5
Podatek od nieruchomości	2334750,2	1099646,8	285655,7	367075,9	446915,1	1235103,4	—	—
Podatek rolny	108327,6	106889,9	1388,1	21179,9	84321,9	1437,7	—	—
Podatek od środków transportowych ...	168956,7	125411,1	37497,4	33295,2	54618,5	43545,6	—	—
Podatek od czynności cywilnoprawnych	542543,3	136373,3	40124,5	46280,0	49968,8	406170,1	—	—
Opłata skarbowa	117023,5	27596,1	12295,6	9875,5	5425,0	89427,4	—	—
Dochody z majątku	1250739,1	284649,0	119267,0	89224,1	76157,8	839361,2	27434,5	99294,4
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	735436,2	107903,1	56334,7	27316,3	24252,0	608913,9	11353,7	7265,5
Środki na dofinansowanie własnych zadań z innych źródeł	152580,1	112137,5	10565,8	36476,9	65094,8	18520,9	6462,7	15459,0
Dotacje celowe ^a	4762465,9	1921016,3	358968,0	440463,4	1121584,8	1584369,2	704053,7	553026,7
w tym:								
Z budżetu państwa	2562654,9	1214402,1	213215,6	281390,2	719796,3	708952,5	458205,8	181094,5
w tym na zadania:								
z zakresu administracji rządowej	1948494,8	946169,0	159677,4	217205,8	569285,8	550565,3	278458,6	173301,8
własne	587737,2	265124,8	52681,1	63367,3	149076,3	136257,7	178562,0	7792,8
Na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	146398,5	40279,2	13658,2	9656,1	16965,0	59395,6	42695,4	4028,2
Otrzymane z państwowych funduszy celowych	53194,5	25203,3	5118,7	4636,6	15448,0	12089,8	9651,5	6250,0
Subwencja ogólna z budżetu państwa	5966337,9	2784150,2	402883,1	635819,7	1745447,4	1956488,5	1104694,0	121005,2
W tym część oświatowa	4796911,1	2084495,3	391690,0	525735,7	1167069,7	1762393,5	848548,3	101474,0
W odsetkach								
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Dochody własne	61,3	49,1	63,8	58,0	37,4	73,4	33,3	72,6
w tym:								
Udziały w podatku dochodowym	31,0	21,6	31,2	26,3	14,5	33,6	20,0	64,3
od osób prawnych	7,7	1,2	1,8	1,8	0,6	4,7	0,8	55,7
od osób fizycznych	23,3	20,4	29,4	24,5	13,9	28,9	19,2	8,6
Podatek od nieruchomości	8,4	11,9	13,6	14,3	9,8	9,3	—	—
Podatek rolny	0,4	1,2	0,1	0,8	1,8	0,0	—	—
Podatek od środków transportowych ...	0,6	1,4	1,8	1,3	1,2	0,3	—	—
Podatek od czynności cywilnoprawnych	2,0	1,5	1,9	1,8	1,1	3,1	—	—
Opłata skarbowa	0,4	0,3	0,6	0,4	0,1	0,7	—	—
Dochody z majątku	4,5	3,1	5,7	3,5	1,7	6,3	1,0	4,0
w tym dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	2,7	1,2	2,7	1,1	0,5	4,6	0,4	0,3
Środki na dofinansowanie własnych zadań z innych źródeł	0,6	1,2	0,5	1,4	1,4	0,1	0,2	0,6
Dotacje celowe ^a	17,2	20,8	17,1	17,2	24,5	11,9	26,0	22,5
w tym:								
Z budżetu państwa	9,2	13,1	10,1	11,0	15,7	5,3	16,9	7,4
w tym na zadania:								
z zakresu administracji rządowej	7,0	10,2	7,6	8,5	12,4	4,1	10,3	7,1
własne	2,1	2,9	2,5	2,5	3,3	1,0	6,6	0,3
Na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	0,5	0,4	0,6	0,4	0,4	0,4	1,6	0,2
Otrzymane z państwowych funduszy celowych	0,2	0,3	0,2	0,2	0,3	0,1	0,4	0,3
Subwencja ogólna z budżetu państwa	21,5	30,1	19,1	24,8	38,1	14,7	40,7	4,9
W tym część oświatowa	17,3	22,5	18,6	20,5	25,5	13,2	31,3	4,1

a Łącznie z dotacjami z paragrafów 200 i 620 klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.

W strukturze dochodów jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej główną pozycją są „Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej”. Z tego źródła w 2011 r. pochodziło 44,6% ogółu dochodów (o 0,8 p.proc. mniej w stosunku do roku poprzedniego). Omawiane dochody najwyższy udział miały w budżecie województwa (64,6%), najniższy zaś w budżetach powiatów (22,0%). Ważnym źródłem dochodów są także „Różne rozliczenia”, które stanowiły średnio 23,5% (od 15,6% w budżetach miast na prawach powiatu do 41,0% w budżetach powiatów). Ponadto znaczny udział miały dochody z działu „Transport i łączność” (8,6%), „Gospodarka mieszkaniowa” (7,7%) oraz „Pomoc społeczna” (6,0%).

Tabl. 3. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W tysiącach złotych								
Ogółem	27720135,5	9247752,0	2104179,5	2562059,4	4581513,1	13302900,5	2711810,8	2457672,1
w tym:								
Rolnictwo i łowiectwo	366093,7	240271,3	306,3	24058,7	215906,3	130,4	3057,5	122634,6
Transport i łączność	2384379,7	243063,4	84012,4	45238,6	113812,3	1798501,1	157030,0	185785,2
Gospodarka mieszkaniowa	2141125,7	303505,4	137172,8	85460,7	80871,9	1769935,7	55820,2	11864,3
Działalność usługowa	124601,0	29603,2	10351,0	6568,6	12683,7	25459,3	54793,4	14745,2
Administracja publiczna	198763,0	71385,3	14601,8	15468,7	41314,7	51423,1	52737,2	23217,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	279483,1	18803,4	2971,7	7394,1	8437,6	129876,4	130803,3	—
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej ...	12368281,8	3663088,3	1085502,0	1209269,2	1368317,1	6522154,6	595539,0	1587499,9
Różne rozliczenia	6517060,8	2850760,8	412309,5	662807,5	1775643,8	2069363,3	1110607,4	486329,3
Oświata i wychowanie	442883,1	266572,8	59927,4	64681,9	141963,4	106750,2	67871,4	1688,7
Ochrona zdrowia	219755,8	1898,7	92,3	457,6	1348,9	83545,4	131132,8	3178,9
Pomoc społeczna	1676447,0	988192,5	188112,3	239726,4	560353,8	467272,2	219608,6	1373,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	148714,7	28552,0	5576,4	6581,3	16394,3	43162,9	73573,1	3426,7
Edukacyjna opieka wychowawcza	55527,2	33461,6	3997,2	6188,0	23276,4	16645,6	5056,7	363,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	495201,2	333048,4	48527,9	152440,5	132080,1	123121,3	37631,9	1399,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	57462,4	34704,5	17896,2	6847,3	9961,0	14139,5	2592,6	6025,7
Kultura fizyczna i sport	153781,9	87944,9	17403,3	22258,2	48283,4	58414,2	7422,8	0,0
W odsetkach								
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:								
Rolnictwo i łowiectwo	1,3	2,6	0,0	0,9	4,7	0,0	0,1	5,0
Transport i łączność	8,6	2,6	4,0	1,8	2,5	13,5	5,8	7,6
Gospodarka mieszkaniowa	7,7	3,3	6,5	3,3	1,8	13,3	2,1	0,5
Działalność usługowa	0,4	0,3	0,5	0,3	0,3	0,2	2,0	0,6
Administracja publiczna	0,7	0,8	0,7	0,6	0,9	0,4	1,9	0,9
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,0	0,2	0,1	0,3	0,2	1,0	4,8	—
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej ...	44,6	39,6	51,6	47,2	29,9	49,0	22,0	64,6
Różne rozliczenia	23,5	30,8	19,6	25,9	38,8	15,6	41,0	19,8
Oświata i wychowanie	1,6	2,9	2,8	2,5	3,1	0,8	2,5	0,1
Ochrona zdrowia	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	4,8	0,1
Pomoc społeczna	6,0	10,7	8,9	9,4	12,2	3,5	8,1	0,1
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,5	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	2,7	0,1
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,2	0,4	0,2	0,2	0,5	0,1	0,2	0,0
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,8	3,6	2,3	5,9	2,9	0,9	1,4	0,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,2	0,4	0,9	0,3	0,2	0,1	0,1	0,2
Kultura fizyczna i sport	0,6	1,0	0,8	0,9	1,1	0,4	0,3	0,0

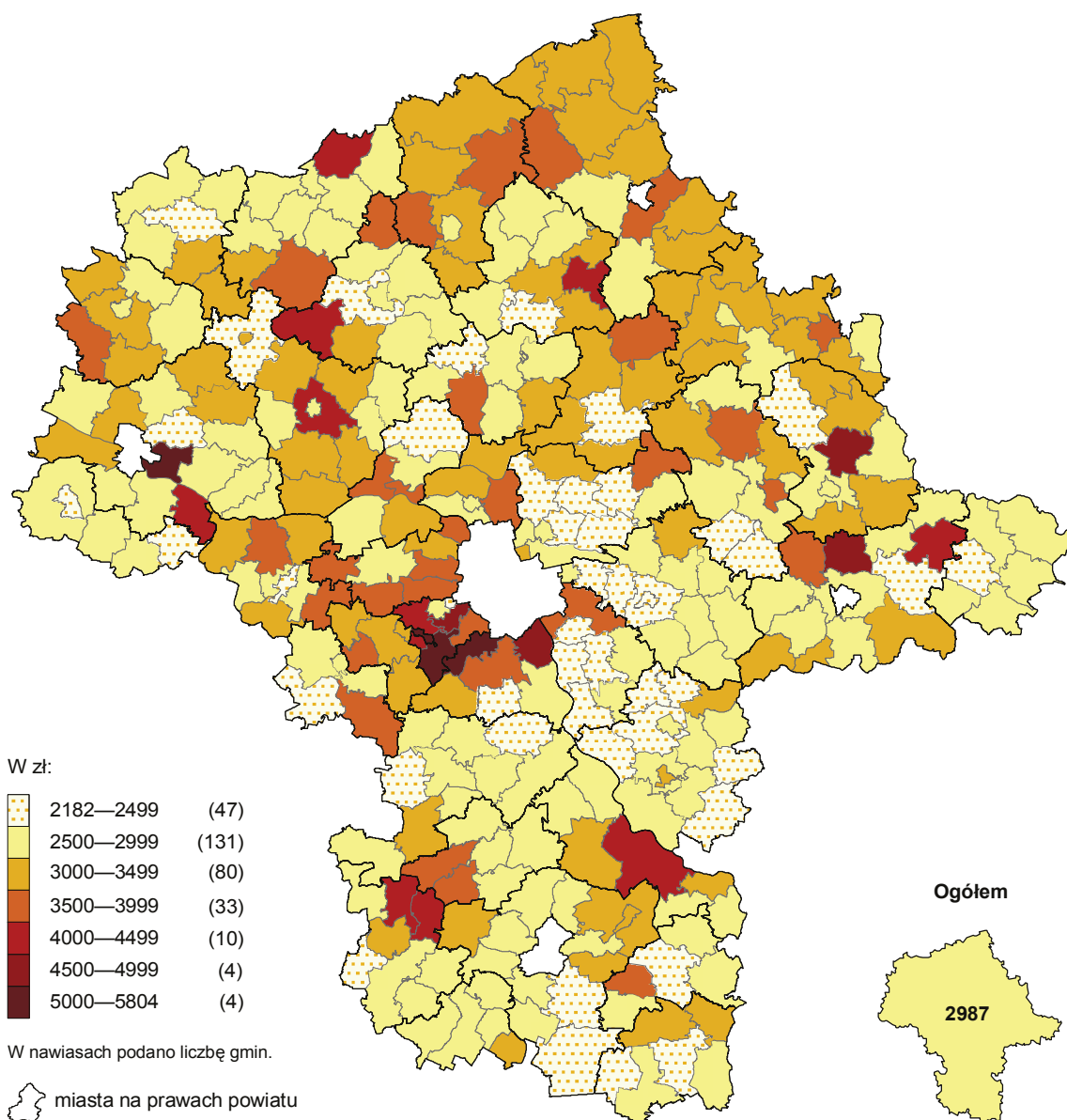
Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego różnią się między sobą (i to znacznie) wielkością dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. [patrz tabl. 1]

Przeciętna wartość tego wskaźnika dla gmin w 2011 r. kształtowała się na poziomie 2987 zł, przy czym w gminach wiejskich był on o 224 zł wyższy niż w gminach miejskich i o 18 zł wyższy niż w gminach miejsko-wiejskich. Stosunkowo najwyższy dochód odnotowano w gminach: Słupno (5804 zł) i Nadarzyn (5591 zł), najniższy zaś wystąpił w gminach: Pilawa (2182 zł) i Garwolin (gmina wiejska; 2198 zł). Z powyższego wynika, że dochody gminy o najwyższych *per capita* dochodach były ponad 2,5-krotnie wyższe niż w gminie o najniższych dochodach.

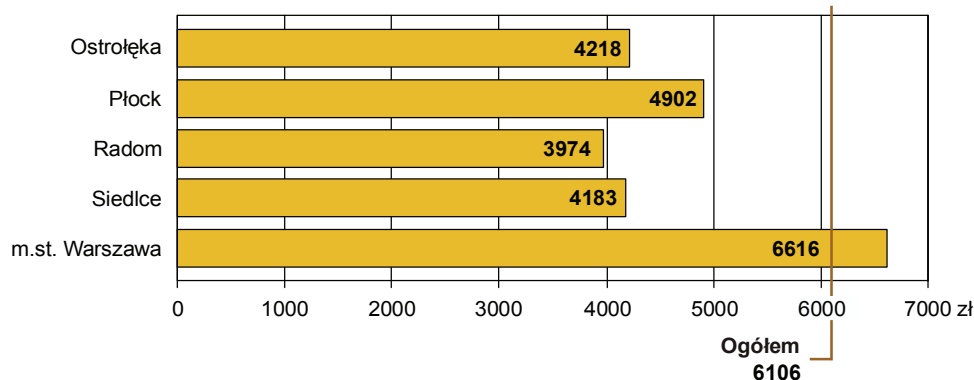
Z budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 6106 zł dochodów – od 3974 zł w Radomiu do 6616 zł w m.st. Warszawie.

Dochody ogółem budżetów powiatów wyniosły średnio 876 zł na 1 mieszkańca. Relatywnie najwyższe były w powiatach: przasnyskim (1447 zł) i przysuskim (1430 zł), a najniższe w: wołomińskim (592 zł), siedleckim (612 zł) oraz legionowskim (647 zł).

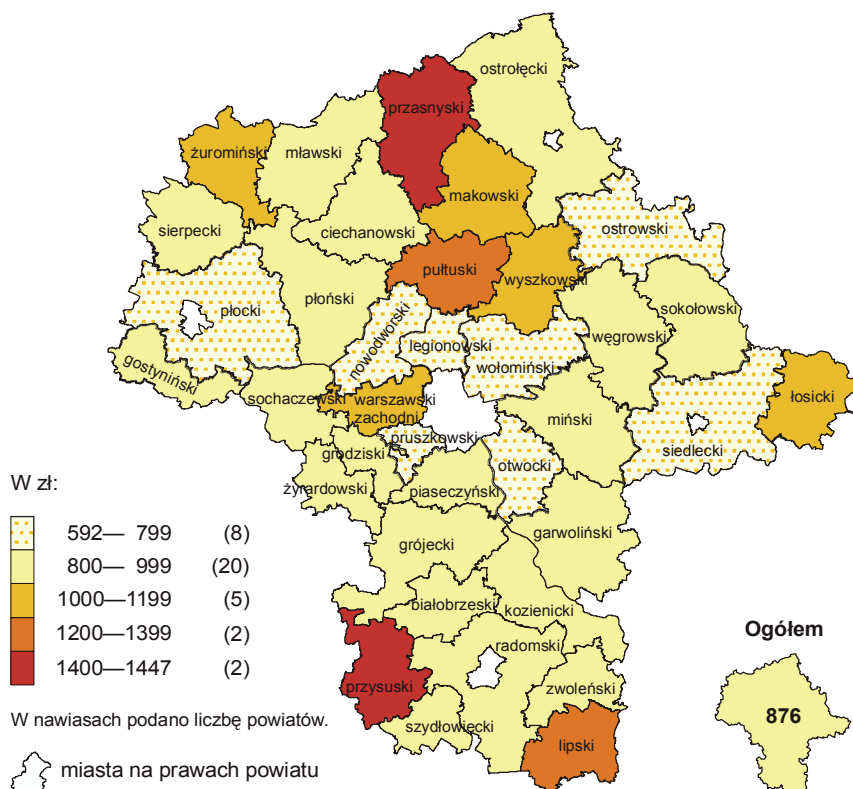
Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2011 r.



Dochody budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2011 r.



Dochody budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2011 r.



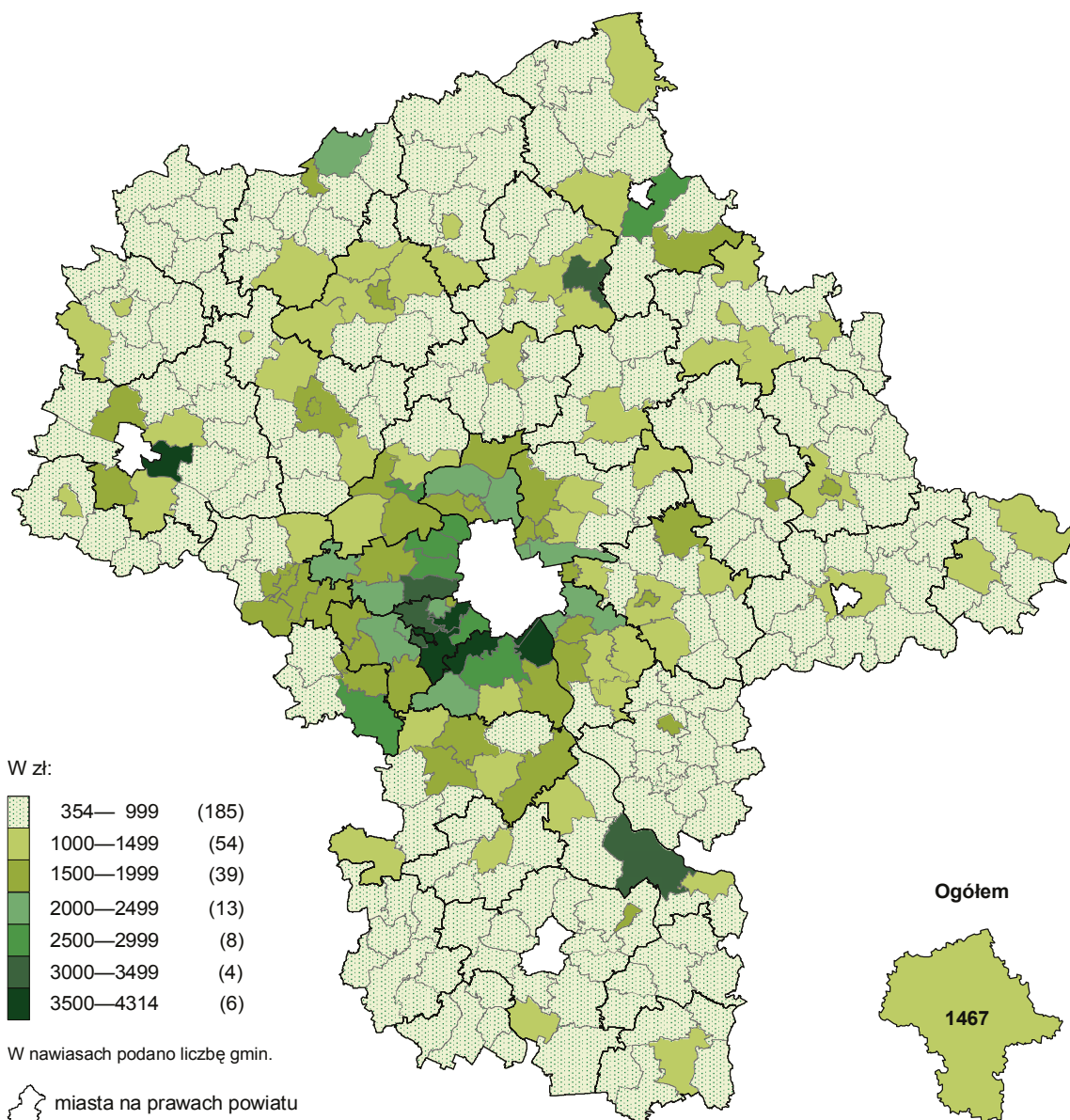
Poza wymienionymi kwotami na każdego mieszkańca z budżetu województwa przypadało przeciętnie 466 zł dochodów ogółem, z czego 338 zł to dochody własne.

Dochody własne budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się w 2011 r. na średnim poziomie 1467 zł; o 660 zł wyższym w gminach miejskich niż w wiejskich. Stosunkowo największe dochody własne odnotowano w gminach: Nadarzyn (4314 zł), Konstancin-Jeziorna (4019 zł) i Lesznowola (3959 zł), najniższe natomiast w gminach: Mirów (354 zł), Chotcza (422 zł) i Parysów (428 zł). Dochody własne gminy o najwyższych *per capita* dochodach własnych były 12-krotnie wyższe niż analogiczne dochody w gminie o najniższym wskaźniku.

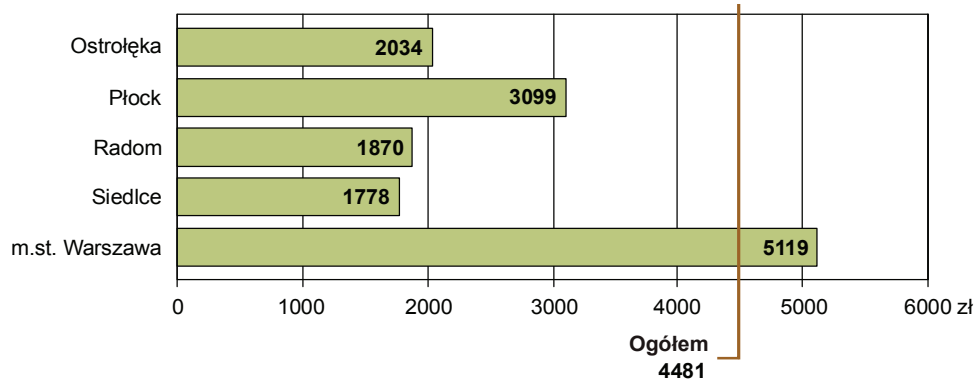
W miastach na prawach powiatu na 1 mieszkańca przypadało średnio 4481 zł dochodów własnych – najmniej w Siedlcach (1778 zł), a najwięcej w m.st. Warszawie (5119 zł).

Z kolei w powiatach na 1 mieszkańca przypadało przeciętnie 292 zł dochodów własnych. Stosunkowo najwyższe dochody własne miały powiaty: piaseczyński (569 zł), warszawski zachodni (496 zł) i pruszkowski (472 zł), najniższe zaś powiaty: siedlecki (129 zł), łosicki (151 zł) i przysuski (167 zł).

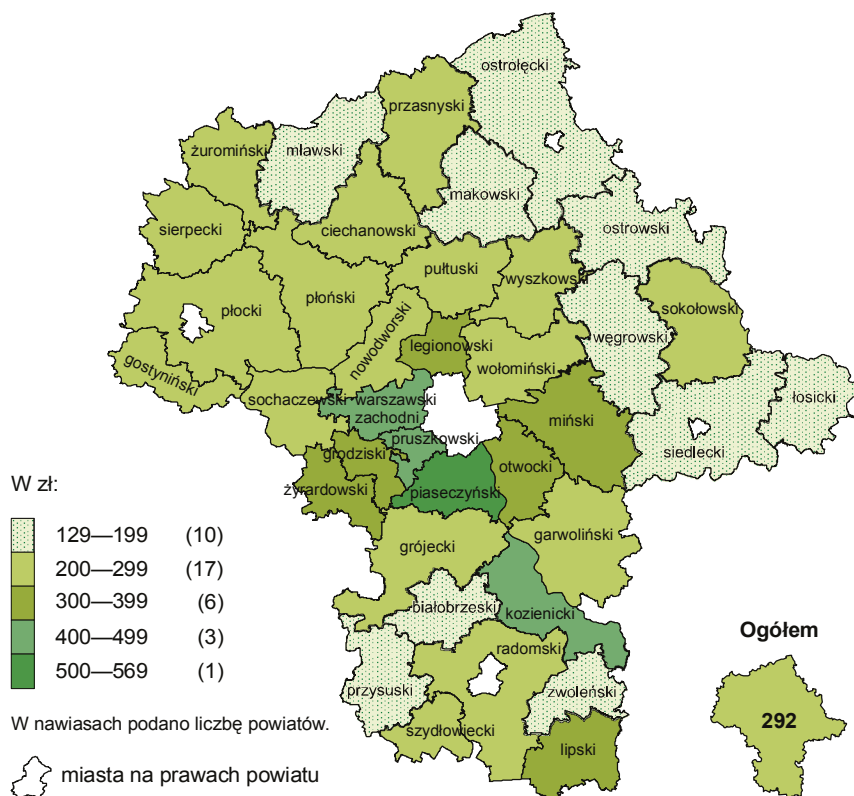
Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2011 r.



Dochody własne budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2011 r.



Dochody własne budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2011 r.



Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2011 r. wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 29333,3 mln zł, z czego 49,1% stanowiły wydatki miast na prawach powiatu, 32,6% – wydatki gmin, 9,4% – powiatów, a 8,8% – województwa.

Głównym obciążeniem dla budżetów jednostek samorządu terytorialnego są wydatki bieżące – w 2011 r. wyniosły one 23629,2 mln zł, stanowiąc 80,6% wydatków ogółem. Z tej kwoty najwięcej przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (9390,1 mln zł) oraz na zakup materiałów i usług (6453,1 mln zł). Wymienione rodzaje wydatków stanowiły odpowiednio 32,0% i 22,0% ogółu wydatków. Na inwestycje przeznaczono 5560,6 mln zł (19,0% wydatków ogółem), co stanowiło niemal całość wydatków majątkowych.

Porównując strukturę wydatków według rodzajów dla poszczególnych szczebli jednostek samorządu terytorialnego można stwierdzić, że najwyższy udział wydatków bieżących odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu (83,1%), najniższy zaś w budżecie województwa (75,2%). Na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń stosunkowo najwięcej wydano z budżetów powiatów (łącznie 47,7% wydatków ogółem), a najmniej z budżetu województwa (12,9%). Zakup materiałów i usług stanowił największe obciążenie dla miast na prawach powiatu (29,1% wydatków ogółem), a najmniejsze dla budżetu województwa (11,0%). W budżecie województwa istotną pozycją po stronie wydatków były dotacje (z udziałem 21,3%). Ten rodzaj wydatków stanowił tylko po 5,1% ogółu wydatków gmin i powiatów. Na inwestycje stosunkowo najwięcej wydatkowano z budżetu województwa (23,8%), a najmniej z budżetów miast na prawach powiatu (16,5%).

W 2011 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego były wyższe o 373,9 mln zł (o 1,3%). Większy niż przeciętnie wzrost odnotowano w budżecie województwa (o 3,5%) i w budżetach gmin (o 2,7%), natomiast wydatki powiatów były niższe o 0,7%.

Z kolei rozpatrując dynamikę wydatków według rodzajów można stwierdzić, że wydatki bieżące wzrosły o 5,3% (o 1197,3 mln zł), natomiast wydatki majątkowe były niższe o 12,6% (o 823,4 mln zł), w tym inwestycyjne o 13,2% (o 847,9 mln zł). Wzrost wydatków bieżących wynikał przede wszystkim ze zwiększenia kwot przeznaczonych na wynagrodzenia i ich pochodne – o 677,6 mln zł (o 7,8%), na zakup materiałów i usług – o 293,6 mln zł (o 4,8%) oraz na obsługę długu publicznego – o 204,9 mln zł (o 51,1%).

Tabl. 4. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów w 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W tysiącach złotych								
O g ó ł e m	29333349,4	9568901,1	2189900,9	2599495,9	4779504,4	14404097,4	2764960,5	2595390,4
Wydatki bieżące	23629229,8	7419482,8	1726794,4	2047636,7	3645051,7	11969123,1	2287948,0	1952675,9
w tym:								
Dotacje	2095703,5	487335,9	161266,0	162992,1	163077,8	913823,7	141695,3	552848,5
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	1798525,4	1176279,7	218866,8	283327,1	674085,8	534578,4	81174,8	6492,6
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	17354491,2	5547100,5	1306415,9	1525317,8	2715366,8	9205692,3	1919687,1	682011,3
w tym:								
wynagrodzenia	8081818,8	3075533,2	718544,1	820513,4	1536475,7	3572947,3	1144306,7	289031,5
pochodne od wynagrodzeń ^a	1308292,8	523739,5	120154,4	137944,6	265640,4	564835,6	173279,3	46438,4
zakup materiałów i usług	6453064,4	1581499,0	393152,2	467219,6	721127,2	4186318,4	400538,3	284708,7
Na obsługę długu publicznego..	605727,8	129336,8	35028,2	38749,4	55559,3	362430,4	32640,2	81320,3
Wydatki majątkowe	5704119,7	2149418,3	463106,5	551859,2	1134452,7	2434974,4	477012,5	642714,5
W tym inwestycyjne ^b	5560575,2	2094974,2	436664,7	524136,9	1134172,7	2370912,4	475960,0	618728,7
W odsetkach								
O g ó ł e m	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wydatki bieżące	80,6	77,5	78,9	78,8	76,3	83,1	82,7	75,2
w tym:								
Dotacje	7,1	5,1	7,4	6,3	3,4	6,3	5,1	21,3
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	6,1	12,3	10,0	10,9	14,1	3,7	2,9	0,3
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	59,2	58,0	59,7	58,7	56,8	63,9	69,4	26,3
w tym:								
wynagrodzenia	27,6	32,1	32,8	31,6	32,1	24,8	41,4	11,1
pochodne od wynagrodzeń ^a	4,5	5,5	5,5	5,3	5,6	3,9	6,3	1,8
zakup materiałów i usług	22,0	16,5	18,0	18,0	15,1	29,1	14,5	11,0
Na obsługę długu publicznego..	2,1	1,4	1,6	1,5	1,2	2,5	1,2	3,1
Wydatki majątkowe	19,4	22,5	21,1	21,2	23,7	16,9	17,3	24,8
W tym inwestycyjne ^b	19,0	21,9	19,9	20,2	23,7	16,5	17,2	23,8

^a Obejmują składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy oraz składkę na Fundusz Emerytur Pomostowych. ^b Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych samorządowych zakładów budżetowych.

W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej w 2011 r., podobnie jak w latach poprzednich, największy udział miały wydatki na oświatę i wychowanie (25,8%) oraz na transport i łączność (22,1%). Wydatki na oświatę i wychowanie były największym obciążeniem dla budżetów gmin i powiatów (stanowiąc odpowiednio 37,4% i 28,8% wydatków ogółem), natomiast wydatki na transport i łączność – dla budżetów miast na prawach powiatu i dla budżetu województwa (odpowiednio 30,0% i 29,4%).

Ważną pozycję w wydatkach jednostek samorządu terytorialnego zajmuje również dział „Pomoc społeczna” ze średnim udziałem 8,7% oraz „Administracja publiczna” – 8,4%. Dla budżetów gmin znacznym obciążeniem były wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (8,7% wydatków ogółem), dla budżetów miast na prawach powiatu – wydatki na gospodarkę mieszkaniową (9,7%), a dla budżetów powiatów – wydatki na edukacyjną opiekę wychowawczą (6,1%). Z budżetu województwa stosunkowo dużo wydatkowano na „Różne rozliczenia” (24,3%), „Kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego” (8,1%) oraz „Ochronę zdrowia” (5,8%).

Tabl. 5. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2011 r.

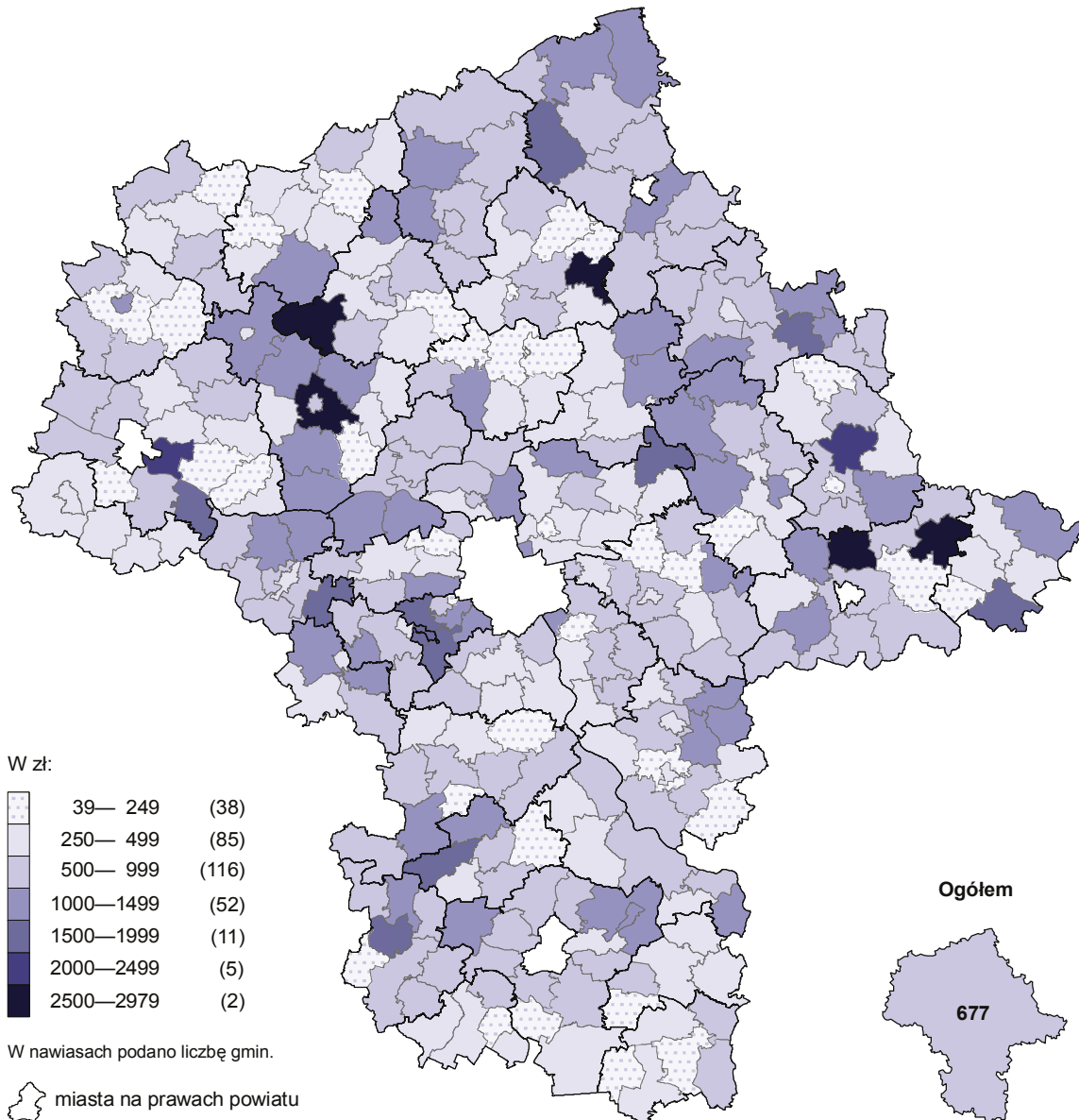
Wyszczególnienie	Ogółem	Gminy				Miasta na prawach powiatu	Powiaty	Województwo
		razem	miejskie	miejsko-wiejskie	wiejskie			
W tysiącach złotych								
Ogółem	29333349,4	9568901,1	2189900,9	2599495,9	4779504,4	14404097,4	2764960,5	2595390,4
w tym:								
Rolnictwo i łowiectwo	620038,9	465542,4	1706,8	57224,9	406610,7	290,8	3864,3	150341,5
Transport i łączność	6490081,8	962907,2	256552,3	250702,8	455652,1	4327338,9	437447,4	762388,3
Gospodarka mieszkaniowa...	1687850,0	259204,0	110874,8	88278,4	60050,8	1391191,0	23297,7	14157,3
Działalność usługowa	181003,2	48618,4	15214,2	11002,8	22401,3	59024,9	35948,9	37410,9
Administracja publiczna	2477649,2	990393,2	212790,0	242708,6	534894,7	962698,5	323383,3	201174,2
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	590469,5	128729,1	27169,3	42502,0	59057,7	316880,7	137715,4	7144,3
Obsługa długu publicznego ^a	606195,4	129530,5	35046,3	38783,2	55701,0	362623,2	32721,4	81320,3
Różne rozliczenia	1741980,8	63713,3	4108,5	30561,1	29043,8	936114,5	110236,9	631916,0
Oświata i wychowanie	7579313,6	3580765,3	804621,0	957514,2	1818630,0	3079694,5	795367,8	123486,0
Ochrona zdrowia	653717,8	60296,9	14870,5	18716,8	26709,7	296668,7	147072,0	149680,2
Pomoc społeczna	2562170,5	1250312,3	271410,8	314552,9	664348,6	943694,6	355989,8	12173,7
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	342899,0	39106,8	10121,8	10497,0	18488,1	134248,9	119931,9	49611,4
Edukacyjna opieka wychowawcza	659491,6	112363,2	24748,7	30624,5	56990,0	359725,5	169035,8	18367,1
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1205722,0	833604,1	174672,1	324577,4	334354,5	330908,6	28231,2	12978,0
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1022008,8	263802,2	95110,5	73950,0	94741,7	527423,1	19827,3	210956,2
Kultura fizyczna i sport	610271,1	276715,6	93463,5	84452,0	98800,1	282779,8	13467,7	37308,0
W odsetkach								
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
w tym:								
Rolnictwo i łowiectwo	2,1	4,9	0,1	2,2	8,5	0,0	0,1	5,8
Transport i łączność	22,1	10,1	11,7	9,6	9,5	30,0	15,8	29,4
Gospodarka mieszkaniowa...	5,8	2,7	5,1	3,4	1,3	9,7	0,8	0,5
Działalność usługowa	0,6	0,5	0,7	0,4	0,5	0,4	1,3	1,4
Administracja publiczna	8,4	10,4	9,7	9,3	11,2	6,7	11,7	7,8
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	2,0	1,3	1,2	1,6	1,2	2,2	5,0	0,3
Obsługa długu publicznego ^a	2,1	1,4	1,6	1,5	1,2	2,5	1,2	3,1
Różne rozliczenia	5,9	0,7	0,2	1,2	0,6	6,5	4,0	24,3
Oświata i wychowanie	25,8	37,4	36,7	36,8	38,1	21,4	28,8	4,8
Ochrona zdrowia	2,2	0,6	0,7	0,7	0,6	2,1	5,3	5,8
Pomoc społeczna	8,7	13,1	12,4	12,1	13,9	6,6	12,9	0,5
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1,2	0,4	0,5	0,4	0,4	0,9	4,3	1,9
Edukacyjna opieka wychowawcza	2,2	1,2	1,1	1,2	1,2	2,5	6,1	0,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4,1	8,7	8,0	12,5	7,0	2,3	1,0	0,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,5	2,8	4,3	2,8	2,0	3,7	0,7	8,1
Kultura fizyczna i sport	2,1	2,9	4,3	3,2	2,1	2,0	0,5	1,4

^a Obejmuje wydatki na obsługę długu publicznego oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych związane z tą obsługą.

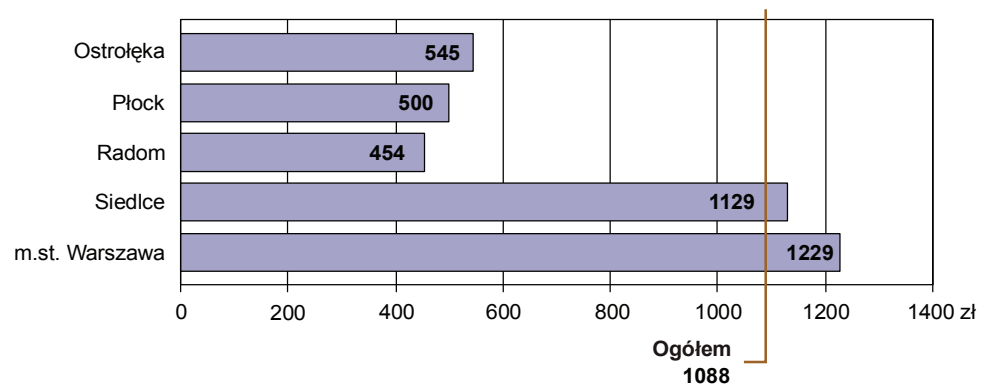
W 2011 r. wydatki gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły przeciętnie 3091 zł, przy czym w gminach wiejskich były średnio o 241 zł wyższe niż w gminach miejskich i o 104 zł wyższe niż w gminach miejsko-wiejskich. Stosunkowo największe wydatki poniosły gminy: Słupno (6487 zł), Podkowa Leśna (6054 zł) i Różan (5700 zł), najmniej zaś wydatkowały gminy: Lipsko (2147 zł), Trojanów (2241 zł), Kobyłka (2247 zł) oraz Wyszków (2276 zł). Warto również dodać, że w przeliczeniu na 1 mieszkańca gmina o najwyższych wydatkach przeznaczyła 3 razy wyższą kwotę niż gmina, w której wydatki były najniższe.

Z kolei wydatki inwestycyjne gmin województwa mazowieckiego wyniosły średnio 677 zł na 1 mieszkańca. Na inwestycje ze swego budżetu relatywnie najwięcej przeznaczyły gminy: Słupno i Sabnie (odpowiednio 2979 zł i 2502 zł), a najmniej gminy: Kuczbork-Osada, Ceranów i Gołym-Osrodek (odpowiednio: 39 zł, 73 zł oraz 75 zł). Porównując wydatki inwestycyjne poszczególnych gmin *per capita* można stwierdzić znaczne dysproporcje – relacja między najwyższymi i najniższymi wydatkami ma się jak 76:1.

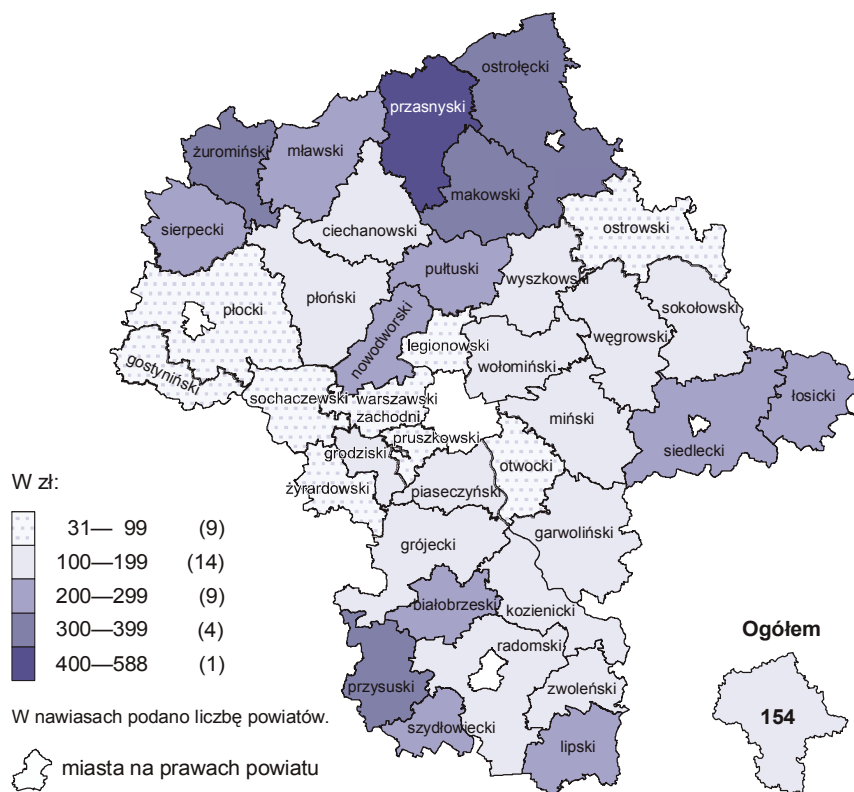
Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2011 r.



Wydatki inwestycyjne budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w 2011 r.



Wydatki inwestycyjne budżetów powiatów na 1 mieszkańca w 2011 r.



Przeciętne wydatki budżetów miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca ukształtowały się na poziomie 6611 zł, w tym wydatki inwestycyjne wyniosły 1088 zł. Najwyższe wydatki *per capita*, zarówno ogółem, jak i inwestycyjne poniosło m.st. Warszawa (odpowiednio 7204 zł i 1229 zł), a najniższe – miasto Radom (odpowiednio 3906 zł i 454 zł).

Wydatki ogółem budżetów powiatów wyniosły w 2011 r. przeciętnie 893 zł na 1 mieszkańca. Stosunkowo najwyższe wydatki odnotowano w powiatach: przasnyskim (1431 zł) oraz przysuskim (1398 zł), a najniższe w: siedleckim (620 zł), wołomińskim (640 zł) i legionowskim (649 zł).

Nieco inaczej w układzie terytorialnym przedstawiały się wydatki inwestycyjne z budżetów powiatów – najwyższe odnotowano w powiatach: przasnyskim (588 zł na 1 mieszkańca) oraz żuromińskim i przysuskim (po 344 zł), a najniższe w: gostynińskim (31 zł), plockim (44 zł) i sochaczewskim (46 zł). Średni poziom tego miernika dla powiatów województwa mazowieckiego wyniósł 154 zł.

Ponadto na każdego mieszkańca z budżetu województwa wydatkowano przeciętnie 492 zł, z czego 117 zł przeznaczono na inwestycje.

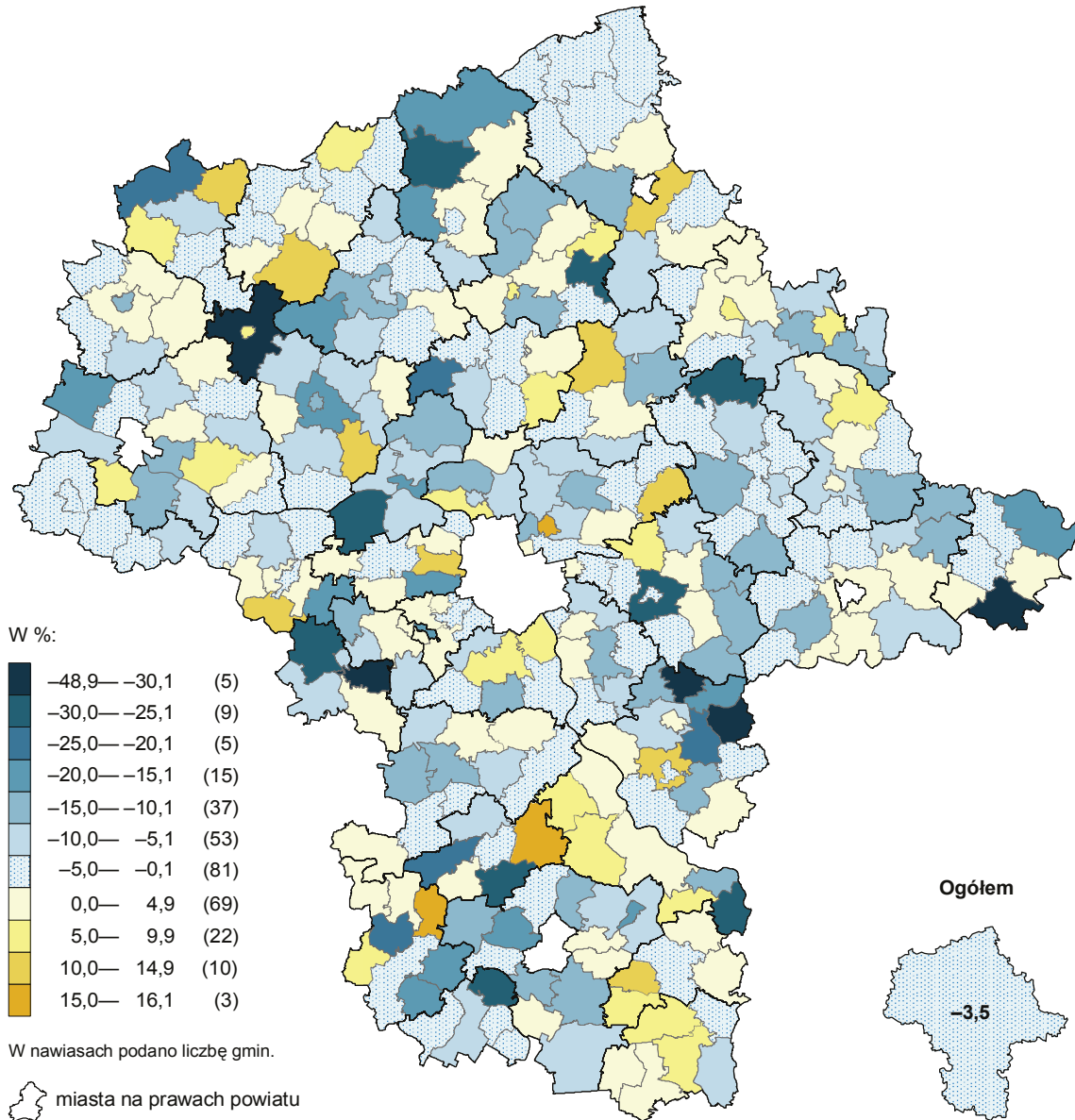
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2011 r. budżety jednostek samorządu terytorialnego województwa mazowieckiego zamknęły się zbiorczo deficytem w wysokości 1613,2 mln zł (o 41,0% niższym niż w 2010 r.). Na tę kwotę złożył się przede wszystkim deficyt budżetów miast na prawach powiatu (1101,2 mln zł) i gmin (321,1 mln zł), a w nieco mniejszym stopniu deficyt województwa (137,7 mln zł) i powiatów (53,1 mln zł). W porównaniu z rokiem poprzednim deficyt budżetu województwa zwiększył się o 147,6%, natomiast deficyty pozostałych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego były niższe: powiatów – o 60,6%, gmin – o 46,7%, a miast na prawach powiatu – o 43,3%.

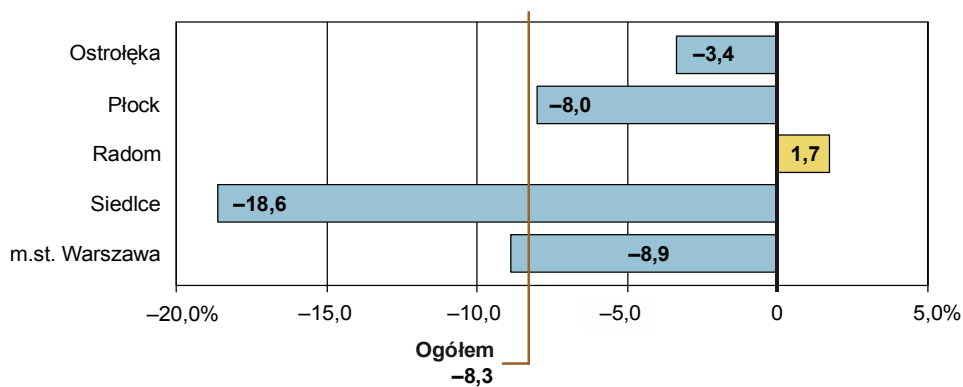
Na 352 funkcjonujące w naszym województwie jednostki samorządu terytorialnego w 120 wystąpiła nadwyżka budżetowa, co stanowiło 34,1% ogółu. Dla 84 jednostek relacja nadwyżki do wykonanych dochodów nie przekroczyła 5%, a w przypadku 13 jednostek wskaźnik ten był wyższy niż 10%. Deficyt odnotowały 232 jednostki, przy czym w 73 deficyt przekraczał 10% dochodów. Spośród jednostek z deficytem budżetowym najliczniejszą grupę stanowiły jednostki

o relacji deficytu do dochodów poniżej 5%; ich udział wyniósł 40,9%. Szczegółowy rozkład poszczególnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego według wielkości deficytu/nadwyżki budżetowej przedstawiają poniższe wykresy.

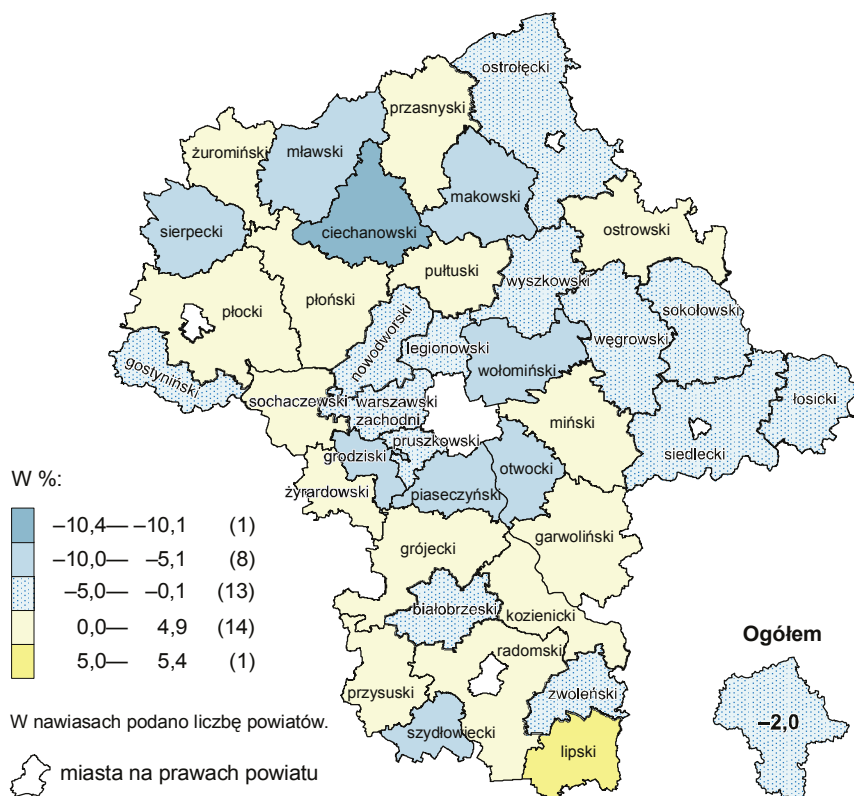
Gminy według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2011 r.



Miasta na prawach powiatu według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2011 r.



Powiaty według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2011 r.



Spośród 309 gmin województwa mazowieckiego w 205 wydatki przekroczyły dochody, a w 104 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych. Do gmin z relatywnie największym deficytem należały: Huszlew, w której wydatki przewyższyły dochody o 48,9%, Radziejowice z deficytem rzędu 35,7% oraz Raciąż (gmina wiejska) – 35,0%. Do gmin, które osiągnęły największą – w stosunku do swoich dochodów – nadwyżkę budżetową należały: Kobyłka (relacja 16,1%), Potworów (15,7%) oraz Stromiec (15,5%).

W 2011 r. jedynie miasto Radom miało nadwyżkę budżetową (w wysokości 1,7% ogółu dochodów), natomiast pozostałe miasta na prawach powiatu odnotowały deficyt – relatywnie największy był on w Siedlcach (18,6%), a najmniejszy w Ostrołęce (3,4%).

Wśród 37 powiatów naszego województwa w 22 odnotowano deficyt, a w 15 wystąpiła nadwyżka budżetowa. Stosunkowo największy deficyt wystąpił w powiecie ciechanowskim (gdzie wydatki o 10,4% przekroczyły dochody) i w sztydlowieckim (o 10,0%), natomiast największą nadwyżkę budżetową osiągnął powiat lipski (5,4%).

Budżet województwa zamknął się w 2011 r. deficytem rzędu 5,6% ogółu dochodów.